

Vy se ptáte jako blbá!

rozhovor o rozhovoru

Už třináct let vycházejí v tomto magazínu její vynikající rozhovory. Za tu dobu Alena Plavcová mluvila se slavnými herci či hudebníky, respektovanými vědci i známými politiky. Teď knižně vychází výběr třiatřiceti těch nejzajímavějších.

Sedává vedle mě v redakci. A není jako ti, které když prosíte o kontakt na někoho slavného, s kým dělali rozhovor, „omylem“ pozmění jednu číslici. Naopak, vždy ochotně zalistuje svým růžovým adresářem, do kterého si už druhou dekádu zapisuje telefonní čísla.

Při čtení knihy *Slasti a neřesti* (33 rozhovorů Aleny Plavcové), kterou právě vydalo nakladatelství Paseka, mě blažilo zjištění, že v téhle zemi ještě žijí lidé, kterým stojí za to naslouchat. Pokud vám tedy zrovna nespírají.

*** Příští rok to bude 20 let, co jsi přišla do Lidovek. Pamatuješ, jak to tam tenkrát vypadalo?**

Lidé byli jiní. Z těch původních už je tu jen Radka Kvačková. Taky musím přiznat, že já jsem původně nakladatelská redaktorka. A nejnápadnější rozdíl pro mě tenkrát byl v tom, že v novinách všichni chodili rychle. To jsem se musela naučit. Bez legrace. V nakladatelství se na knize dělalo měsíce, někdy i roky, kdežto v novinách muselo být všechno frc frc. A taky se tam v devadesátých letech pracovalo v oblacích kouře, to mi vadilo. Pak to zakázali, protože to počítačům nedělalo dobře.

*** S kým jsi dělala první rozhovor?**

Já do Lidovek přišla jako editorka, což je člověk, který pracuje s texty jiných lidí. Neuměla jsem tehdy ani s počítačem, musela jsem to ze dne na den jakžtakž zvládnout. Mě ale ta práce tak bavila, až jsem se někdy divila, že už je večer. A jednou se stalo, že neměl kdo napsat rozhovor s Robertem Vanem. Tak jsem to zkusila. Měla jsem trému, psala jsem to týden, ale překvapivé bylo, že na redakční poradě pak řekli, že to byl nejlepší materiál čísla. To mi vyrazilo dech, protože já vůbec nevěděla, že to umím.

*** v tvé knížce je rozhovor s Bolkem Polívkou, když byl na vrcholu. Nelákalo by tě s ním udělat rozhovor teď?**

Samozřejmě. Jemu se tehdy všechno dařilo, měl farmu, koně, hospodu, vlastní divadlo, skvělé děti s různými ženami, dva televizní pořady s vysokým ratingem, dokonce vlastní království. Na co sáhl, to mu šlo. A teď je to dost jinak. Vůbec si myslím, že dialogy s lidmi po sešupu můžou být poučné. Akorát že se jim v takové chvíli moc nechce do novin mluvit. Pro rozhovor je dobré, když jsou v něm emoce. A je zajímavé sledovat, jak se s pádem kdo vyrovnává. Jestli to bere jako nezvratný osud, nebo se s tím rve.

*** Třeba takový dvojrozhovor se Svěrákovými. Syn otci vyčítá, že jeho scénář k *Vratným lahvím* není dobrý, protože otec není „dost starej“ na to, aby to napsal autenticky. Zrovna nedávno jsi dělala se Zdeňkem Svěrákem druhý rozhovor, který byl dojemný právě tím, jak Svěrák zestárl.**

Je to tak. V těch rozhovorech sehrál roli čas. V prvním si Zdeněk Svěrák ze stáří dělá legraci, v druhém mluví o tom, jak mu vynechává paměť, jak mu umírají kamarádi. Jako by najednou teprve teď byl na ty *Vratné lahve* ten správný čas...

* Proč tě stáří tak zajímá?

Protože jsem ve věku, kdy už to není jen něco vzdáleného na obzoru. Opravdu mě zajímá, jak se s tím vyrovnávají jiní. Ptám se lidí, jak si představují svou budoucnost. Jestli mají ještě nějaký druhý plán, kromě svého povolání.

* Věřu Chytilovou to ale vyloženě rozběsnilo...

To nebyla jediná. Je to nepříjemná otázka, každý přece chce působit mladě. A někteří se naprosto odmítají o stáří bavit. Profesor František Dvořák, historik umění, mi říkal: „Já když čtu knihu a je tam slovo smrt nebo stáří, tak já tu stránku co nejdříve přemítnu. Nechci to vidět.“ To mu bylo přes devadesát. Málokdo je o tom schopen mluvit otevřeně. Smrt a stáří jsou v naší společnosti tabu. Být starý je skoro jako tělesná, nebo dokonce morální vada. Noviny jsou plné toho, jak se omladit, co jíst, čím se mazat. Pikantní je, že každý se chce dožít co nejdéle, ale nikdo nechce být starý. Zajímá mě, co si lidé myslí o smrti, zda věří v reinkarnaci, život věčný, nebo, jak mi řekl neurochirurg Vladimír Beneš, že to je „jako když vypneš počítač“.

* Jednou jsi zmínila, že kdybys neměla Lidovky, asi bys nepřežila...

O tom se špatně mluví. Zemřel mi první manžel, se kterým jsem žila 26 let. Děti jsme neměli, mí rodiče už nežili. Jeho smrt byla nečekaná, šokující. Ocitla jsem se na dně, v hlavě černé myšlenky. Tenkrát jsem chodila v zoufalství do práce i o víkendy – psát rozhovory o životě. Šéfredaktor, shodou okolností Veselin Vačkov, který je teď v Lidovkách zpátky, se mě zeptal, jestli mi Lidovky můžou nějak pomoci. A já řekla: „Jo. Když budu moct pracovat co nejdéle.“ Možná je to na těch textech vidět, jak strašně jsem se tenkrát do nich pokládala.

* Musela jsi denně vstát a jít poslouchat jiné příběhy. To tě přece v té chvíli nemohlo vůbec zajímat...

Opak byl pravda. To byl můj záchranný kruh. Tragédie časem odezní. Ale po pravdě, velká bolest asi neodezní nikdy. Je to, jako by tebou projel vlak. Jsi děravá. „A jak jde čas, chybí toho člověku víc a víc. Lidi jsou jako ementál,“ tak to řekl Jiří Kolář. Ale taky věřím, že „dělání smutky zahání“ a že bolest jde transformovat v něco dobrého.

* Při čtení tvé knížky se člověk, zhnusený politikou, octne najednou v lepší společnosti...

Musím se přiznat, že čím jsem starší, tím se víc snažím vyhledávat věci, ve kterých je harmonie. A bavit se s chytrými lidmi, to ti dost vylepší pohled na svět. Když člověk pořád nadává, že každý je tunelář a podvodník, tak prostě žije ve světě tunelářů a podvodníků. A to já nechci.

* Jak to snášíš, když zpovídáné vytočíš? Třeba když ti Chytilová řekne: „No vy se mě ptáte jako blbá!“

Je to trochu schizofrenický pocit. Občas se musíš zeptat na věci, na které by ses osobně nikdy nezeptala, víš sama, že o jistých věcech se mluví těžko. Ale zároveň pro rozhovor je to téma, které

nejde obejít – právě třeba smrt, nevěra, nemoc... Já jsem navíc introvert, o to to mám těžší. Když položím otázku, která je na hraně, a ten člověk na mě řve, nejraději bych zalezla pod stůl. Ale zároveň se někde vzadu v hlavě raduju, protože vím, že to se bude výborně psát. Budou tam emoce. A kolikrát si při tom řvu v duchu říkám: „To bude titulek!“ Takže zatímco křičí, já si ho už rediguju.

* Tipla bych si, že nejtěžší z těch 33 rozhovorů byl ten s Ludvíkem Vaculíkem. Je to tak?

Ano. Mám pocit, že mě stál pár let života. Ludvík Vaculík k tomu přistupoval tak, že se mu nechce rozhovor dělat. Jemu se vyloženě nechtělo hrát tu hru, že já se budu ptát a on odpovídat. Sešli jsme se, ale ani jeden jsme s tím nebyli spokojeni. Odpovídal jedním slovem, ironizoval mě, nelíbilo se mu, že jsem v kalhotách, protože ženský v kalhotách nemá rád. A „džíňáčky“, ty už úplně vylučuje ze života! Posmíval se mi. Nutil mě pít slivovici, kterou moc nemusím. Chtěla jsem to odpískat. Jenže on mi pak napsal dopis, ve kterém na některé otázky odpověděl skvěle – je zvyklý spíš psát než mluvit. „Napsal jsem ty odpovědi tak škaředě, svou gramblavou rukou, jejíž prsty nikdy nestačí mým úmyslům. Vemte to jako takový rukopis a promiňte mi to. S pozdravem Ludvík Vaculík.“ Ta věta o gramblavé ruce mě úplně dojala. Zkrátka, sešli jsme se znova. Byl trošku příjemnější, odpovídal originálně, já měla šaty... Tak jsem z toho všeho nakonec sešla jakýsi patchwork, takovou tu deku ze záplat, co se trochu tváří jako umění. Kdosi mi pak říkal, že to není rozhovor, ale spíš povídka.

* Kdyby mě někdo deptal jako tebe Vaculík slovy: „Dejte mi nějakou otázku, která mě zajímá“, tak bych asi odešla.

Za normální situace bych to udělala taky. Ale při rozhovoru si to nesmím brát osobně. Nejde o mě. Možná jsem vytrvala i proto, že si Ludvíka Vaculíka tak vážím, vždycky jsem ho ráda četla. Nakonec mi Vaculíkovi poslali pohled z lázní. Paní Vaculíková prý řekla, že konečně někdo jejího manžela vystihl takového, jaký ve skutečnosti je.

* Trošku to těm lidem můžeš oplatit v úvodu rozhovoru... Nejsi někdy moc krutá?

Spíš ironická. Můj tatínek mě ironizoval pořád, byl to jeho způsob výchovy a já to zřejmě odkoukala. Úvodní perex je taková moje předzahrádka, kde si to trošku můžu vyřídit, třeba že mě někdo nechal čekat přes hodinu jako zrovna dneska Miss World.

* Když jsem navrhla, že s tebou udělám rozhovor, řekla jsi, že to nejde, protože všechny ty figle znáš. Jaké figle máš na mysli?

No, můj hlavní figl tkví v tom, že jsem „paní v letech“. Nevypadám nebezpečně. Jsem nesmělá, žádný ranař. Kdyby místo mě přišel ramenatý mladík, který by vystartoval, tak se ten člověk stáhne, uzavře. A já asi působím neškodně. Taky je vždycky lepší být při interview s tím člověkem sám, i bez fotografa. Protože pak je dialog důvěrnější. I když zase musím říct, že mě někdy fotograf upozornil na něco, čeho jsem si sama nevšimla. Třeba Ondřej Němec, protože byl od Topolánka dál než já, zpozoroval, že má v botě díru. Ta fotka premiéra s dírou v botě dodnes visí v Lidovkách na chodbě.

* Koho ráda zpovídáš?

Vědce. Úskalí je v tom, že ne všichni umí mluvit tak, aby tomu prostý čtenář rozuměl. Výtvarníky – ti mívají úžasné obrazné vyjadřování, a protože nepracují s jazykem, nepoužívají slovní klíšé. Z těch 33 rozhovorů moc ráda vzpomínám třeba na Jiřího Načeradského. Byli jsme v jeho ateliéru, všude kolem jeho obrazy s kudlankami. Křičel na mě: „Vy provokatérko!“ Naopak nerada dělám, musím to říct s politováním, rozhovory s herci. A ještě horší to bývá s herečkami.

*** Sem s tím!**

Užila jsem si své třeba s Jiřinou Bohdalovou nebo Veronikou Žilkovou. To bychom tam ani nemusely psát, ne? Taky nechci házet všechny herečky do jednoho pytle, to by nebylo spravedlivé. Ale nemám ráda, když někdo při autorizaci nevolá mě, ale rovnou šéfredaktora. A to mi udělaly jen ony. Jednou jsem se o tom bavila s Markem Ebenem a notovali jsme si. On říkal, že má dojem, že ti herci „hrají i ten civil“. Neumějí být přirození. Smutný zážitek mám s Luděkem Munzarem. Jak víš, když jde do kin nový film, mívají herci ve smlouvě, že se musí podílet na propagaci a dávat rozhovory. A když se jim do toho nechce, nechají tě přijet do Modřan, jako mě pan Munzar, koupí ti kávu a větrník, půldruhé hodiny mluví na diktafon – a když se s tím dva dny píšeš a máš pocit, jak to bude pěkné, protože to je skoro celé o létání na větroni a o milované vnučce, pošlou ti SMS ve smyslu: „Celou noc jsem nespál, nezlobte se, ale žádný rozhovor vlastně nechci.“ Takže nevyšel. A dodnes mě to mrzí.

*** Jaké setkání pro tebe bylo nejvzácnější?**

Rozhovorů jsem už udělala stovky, ale z těch, co se dostaly do knihy, si asi nejvíc vážím třeba toho s Jiřím Kolářem. Přestože to bylo domluvené, nejdřív nás vyhodil. Křičel: „Proč jste nepřišli do Paříže? Co tu chcete teď, když mám dutou hlavu a dřevěný nohy?“ Byl dva měsíce po mrtvici, ležel v barevných peřinách a mračil se jako úředník z berňáku. Nemohl chodit, psát, mluvil s obtížemi. Připadala jsem si jak nejtrapnější paparazzi. Ale paní Běla si nechala moje otázky a druhý den mi zavolala, ať přijedu znovu, že to manžel chce zkusit. Nakonec to bylo pěkné. Upíjeli jsme červené víno a pan Kolář to docela zvládl. Brzo nato zemřel. A druhý pozoruhodný rozhovor byl s dcerou Milady Horákové Janou Kánskou. Dlouho jsem ji na dálku přemlouvala, ona žije v USA. Pak jsme se v Praze sešly. A přestože si velmi hlídala, aby mluvila bez emocí, s noblesní rezervovaností, tak je to nakonec zřejmě jeden z mých nejmotivnějších rozhovorů vůbec. Ona na konci mluví o svých vnučatech, zvláště o nejstarší Nanynce, která se jmenuje Anna Milada King – a Milada Horáková se za svobodna jmenovala Králová. Ta vnučka je prababičce zřejmě povahově velmi podobná. Je ještě dítě, ale už se bere za své spolužáky, když jim někdo ubližuje. Mně to přišlo, jako by se uzavřel nějaký osudový kruh. Jako by přece jen zvítězilo dobro.

*** Je tam taky silný moment, kdy dcera Milady Horákové vypráví, jak četla poslední dopis své matky...**

Nejemotivnější jsou právě ty obyčejné věci. Třeba jak matka tehdy šestnáctileté dceři radí, aby si myla krk, nesešlapávala botky a nenosila hluboké výstřihy. Slzy do očí člověku ale vžene taky to, že paní Kánská ty dopisy dostala až po revoluci.

*** Co podle tebe dělá dobrý rozhovor dobrým rozhovorem?**

Říká se, že je to královská disciplína. Někdo si představuje, že to tkví v tom, že se setkáš se slavnými lidmi, jdeš k nim i domů. A někdy to je opravdu zážitek, třeba když jsem byla na návštěvě u Geraldiny Muchové, kde visely Muchovy originály, kde stálo harmonium, na které hrával Gauguin.

Ukazovala mi lože s nebesy, na kterém spávala a v němž prý zavraždili Albrechta z Valdštejna... A člověku se může zdát, že když se bude dostatečně dlouho s prominutím přisírat ke slavným lidem, trocha té slávy padne i na něj. V tom ale výsada toho žánru nespočívá. Já si myslím, že královská disciplína je to proto, že máš šanci nahlédnout do myšlení výjimečných lidí. Když sedíme proti sobě, můžu vidět, jak se jim klepou ruce nebo se naopak koupou v tom mediálním zájmu... Říká se, že dobrý rozhovor neudělá nikdo, komu není aspoň třicet. Člověk se sice dobře připraví, napíše si otázky, ale musí být schopen je opustit a vydat se neprobádaným směrem, který se ukáže jako zajímavější. A k tomu právě potřebuješ životní zkušenost.

* Je někdo, s kým jsi se chtěla setkat, ale nepodařilo se ti to?

S Václavem Havlem. On rozhovory dával nerad. A když, udělal to v redakci vždycky zrovna někdo jiný. To už se napravit nedá.

* Na co by ses zeptala sama sebe?

Jestli mě to ještě baví.

* A baví?

Baví. Moc. Myslím, že hlavně proto, že to tak jde proti mé povaze. Pro mě je to, jako bych skočila bungee jumping. Mám vždycky trému. A když je po rozhovoru a mám pocit, že to v tom diktafonu je, jsem v euforii. Je to můj adrenalinový sport.

***

33 ROZHOVORŮ

Kniha Slasti a neřesti je sborníkem vybraných rozhovorů Aleny Plavcové, které v letech 2000 až 2011 vyšly v magazínu Pátek Lidových novin.

Mezi zpovídávanými jsou mimo jiné herec Jan Tříska, režisér Jiří Menzel, architektka Eva Jiřičná, designér Maxim Velčovský, operní zpěvačka Soňa Červená či neurochirurg Vladimír Beneš.